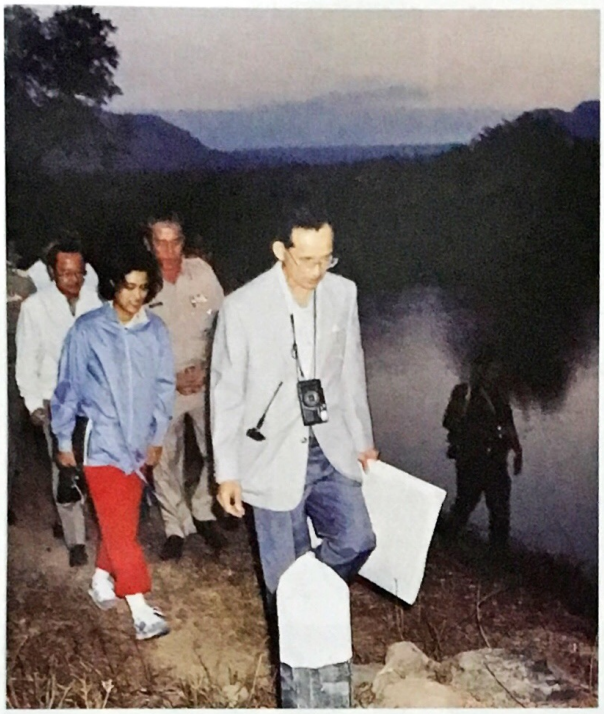

คุณปราโมทย์ ไม้กลัด

อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ปัจจุบัน ที่ปรึกษาประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน)

ก่อนอื่นใคร่ขอทราบว่า 'คุณปราโมทย์' ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตั้งแต่เมื่อไหร่

คุณปราโมทย์ : "ผมทำงานรับใช้เบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2519 โดยในครั้งแรกเน้นหนักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือเป็นครั้งคราว จนกระทั่งปี พ.ศ. 2527 จึงได้มีโอกาสรับผิดชอบเต็มที่ทุกภาคและรับสนองพระราชดำริต่างๆ หากนับเวลาก็ร่วมๆ 20 ปีมาแล้ว ซึ่งสมัยนั้นยังเป็นนายช่างกองวิชาการกองการออกแบบของกรมชลประทาน หน้าที่ที่รับผิดชอบคือการออกแบบโครงการชลประทานต่างๆ เช่น เขื่อนและระบบส่งน้ำ ซึ่งล้วนเป็นงานที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงสนพระราชหฤทัยเป็นอย่างมาก ด้วยว่าน้ำนั้นคือลมหายใจของเกษตรกรไทยทั้งประเทศ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริคือ เรื่องที่เกี่ยวกับน้ำทั้งสิ้น แต่ในการทำงานแต่ละครั้งย่อมประสบกับอุปสรรคและปัญหา ซึ่งในบางครั้งผมไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะทรงแนะนำและให้กำลังใจ ถึงแม้จะเป็นเพียงพระราชดำรัสสั้นๆ ก็ทำให้ผมมีกำลังใจในการทำงานต่อไป"

ขอความกรุณายกตัวอย่างพระราชดำรัสที่ทำให้ 'คุณปราโมทย์' รู้สึกประทับใจ

คุณปราโมทย์ : "ในครั้งหนึ่งที่โต๊ะเสวยพระกระยาหาร พระองค์ทรงชี้มาทางผมและตรัสกับผู้ร่วมโต๊ะเสวยว่า "ใครจะให้เงินเดือนๆ ละเป็นแสนเขาก็ไม่ไปไหนหรอก เพราะเขาต้องการที่จะอยู่ช่วยเหลือประชาชน" พระราชดำรัสอันนี้ทำให้ผมรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม ทำให้เกิดกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคในงานต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นความประทับใจอย่างหนึ่งในชีวิตของผมทีเดียว เช่นนี้ ผมจึงคิดว่าผมจะไปไหนได้ ถือว่าเป็นแรงกำลังใจให้ผมต่อสู้ เพราะปัจจุบันนักศึกษาที่จบมาจะทำงานให้เอกชนมากกว่า เพราะว่าได้อัตราเงินเดือนค่อนข้างสูงทีเดียว แต่ความประทับใจที่สำคัญที่สุดนั้นผมคิดว่า ทุกคนที่ทำงานถวายท่านจะได้เห็นถึงความมุ่งมั่น ความตั้งใจของท่านที่ทรงรับเป็นธุระเข้าไปขจัดปัดเป่าความทุกข์ร้อนของประชาชนทุกเหตุการณ์ แม้ในที่นั้นจะไม่สะดวกสบายก็ตามพระองค์ไม่ทรงคำนึงถึงความยากลำบาก แม้ที่ๆ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปนั้นจะกันดารแสนแร้นแค้นสักเพียงใด"

ดร.รองเพ็ชร สุจริตกุล

อดีตเอกอัครราชทูตไทย

'คุณรองเพ็ชร' มีโอกาสถวายการรับใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในด้านใด

"ผมถวายงานด้านเกี่ยวกับต่างประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.2505-2537 ซึ่งอยู่ในหน้าที่หลายตำแหน่งครับ ทั้งเลขานุการไท กองการสังคม กรมองค์การระหว่างประเทศ รองกงสุล สถานเอกอัครราชทูต สิงคโปร์ หัวหน้ากองเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และในปี พ.ศ. 2521 ได้ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูต โดยผมไปเป็นเอกอัครราชทูตในหลายประเทศ เช่น เนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ สาธารณรัฐฟิจิ หมู่เกาะโซโลมอน และประเทศสุดท้ายคือกรุงปอร์ต วิลาสาธารณรัฐวานุอาตู"

ในตำแหน่งหน้าที่ที่ 'คุณรองเพ็ชร' ทำนั้น ได้รับพระราชทานคำแนะนำจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ บ้างหรือเปล่า

"ทุกครั้งที่คณะเอกอัครราชทูตจะต้องเดินทางไปประจำยังสถานทูตในต่างประเทศนั้น ก็จะต้องเข้าเฝ้าฯ พระองค์ท่านก่อนเสมอ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีรับสั่งฝากความระลึกถึงยังประเทศที่จะไป และยังทรงพระราชทานคำแนะนำต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเล่าถึงพระราชวังและประวัติเกี่ยวกับประเทศเหล่านั้นอีกด้วยครับ"

พระราชดำรัสหรือพระราชกระแสรับสั่งใดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ 'คุณรองเพ็ชร' นำมาปฏิบัติตลอด

"เมื่อครั้งที่ได้เข้าเฝ้าฯ ตอนจะไปลักเซมเบอร์กนั้น ผมจำได้แม่นยำคือพระองค์ท่านทรงตรัสว่า "ให้พยายามทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เพราะเราเป็นเหมือนตัวแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงต้องพยายามทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต" ซึ่งผมก็จดจำพระราชกระแสรับสั่งนี้มาปฏิบัติหน้าที่ได้

นิโรจน์ ชลารักษ์

หัวหน้าฝ่ายป้องกันรักษาป่า สำนักงานป่าไม้ จังหวัดปราจีนบุรี

'คุณนิโรจน์' มีโอกาสเข้าเฝ้าถวายการรับใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตั้งแต่ครั้งใดคะ

คุณนิโรจน์: "ผมมีโอกาสถวายงานพระองค์ท่านตั้งแต่พ.ศ. 2523 ตอนนั้นเพิ่งเริ่มมีโครงการศูนย์การศึกษาพัฒนา ที่เขาหินซ้อนเป็นที่แรก หลังจากที่โครงการนี้ประสบความสำเร็จจึงมีการจัดตั้งอีก 5 แห่งด้วยกัน คือที่อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ ห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี และที่สุดท้ายที่คุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี"

ลักษณะงานที่ทำเป็นอย่างไรคะ

คุณนิโรจน์: เป็นโครงการที่ในหลวงท่านทรงตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสถานีรวบรวมข้อมูลและศึกษาทดลองทุกอย่างที่เกี่ยวกับทางด้านการเกษตรทั้งหมด เพราะก่อนที่จะมีโครงการศูนย์การศึกษาพัฒนาฯ นี้ เกษตรกรที่ต้องการศึกษาข้อมูลต่างๆ ต้องยุ่งยากและเสียเวลาในการเดินทางเพื่อที่จะไปศึกษาข้อมูลในแต่ละที่ เช่น ถ้าต้องการศึกษาถึงวิธีเลี้ยงปลาหรือเลี้ยงไก่ก็ต้องไปศึกษาถึงตัวจังหวัด และถ้าอยากจะได้พันธุ์ไม้ก็ต้องมาที่กรมป่าไม้ ซึ่งเสียเวลามากพระองค์ท่านจึงมีพระราชดำรัสให้มารวมไว้ในศูนย์เดียวกัน ซึ่งก็จะมี กรมประมง กรมป่าไม้ กรมชลประทาน ปลูกที่สวนจิตรฯ เพราะพระองค์ท่านจะทรงดูแลและทำการทดลองเปรียบเทียบระหว่างที่พระองค์เลี้ยงด้วยวิธีการให้แสงอัลตร้าไวโอเลตทั้งวันทั้งคืน ส่วนของผมจะเลี้ยงด้วยแสงแดดธรรมชาติ และเมื่อพระองค์เสด็จมาที่เขาหินซ้อนก็เสด็จมาดูต้นยูคาลิปตัสที่ผมปลูกด้วย และท่านก็ยังมีรับสั่งว่า "ต้นยูคาลิปตัสของเราเติบโตเร็ว ส่วนของ 'นิโรจน์' นั้นโตช้า แต่ดูแข็งแรงกว่า" นอกจากนั้นท่านก็ยังรับสั่งให้ผมหาตำราเกี่ยวกับยูคาลิปตัสไปถวาย พร้อมกับให้ช่วยตัดไม้ของยูคาลิปตัสที่มีอายุ 1 ปี ส่งเข้าไปในวังด้วย"

พระราชดำรัสใดที่ 'คุณนิโรจน์' ยึดเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตและการทำงาน

คุณนิโรจน์: "ทุกครั้งที่พระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมและตรวจดูงานภายในโครงการฯ ท่านจะทรงพระราชทานคำแนะนำเสมอว่า "ถ้าบริเวณใดที่น้ำเข้าไปไม่ถึงก็ให้ปลูกเป็นป่าให้หมด" ที่ผมประทับใจมากอีกอย่างก็คือคำสอนที่พระองค์ทรงตรัสอยู่เสมอว่า "การจะทำงานเกี่ยวกับโครงการหลวงหรืองานใดๆ ก็ตามที่เป็นงานส่วนรวมก็ขอให้ทำด้วยความตั้งใจ แต่ถ้าคิดจะทำเพื่อหวังผลประโยชน์ให้ไปทำการค้าคงจะดีกว่า" ซึ่งผมยึดไว้เป็นข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตลอดเวลา จนกระทั่งปัจจุบันแม้จะไม่ได้มีส่วนรับผิดชอบในโครงการศูนย์การศึกษาพัฒนาแล้ว ผมก็ยังรับใช้ในส่วนของกรมป่าไม้ซึ่งเป็นส่วนงานที่ได้รับใช้พระองค์ท่านอีกทางหนึ่งด้วยครับ"

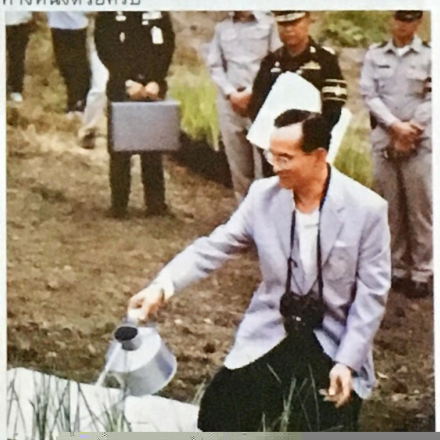

1A-0999

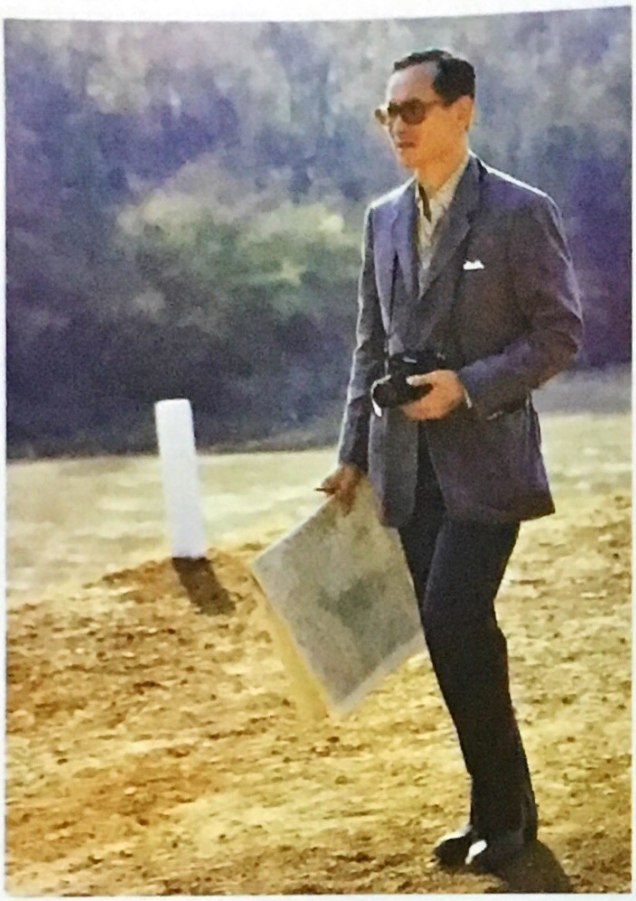

พลโทสุรพล ชินะจิตร

เจ้ากรมแผนที่ทหาร (ยศในขณะนั้น)
(ปัจจุบัน พลเอกสุรพล ชินะจิตร)

ใคร่ขออนุญาตเรียนสัมภาษณ์ท่านถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะที่ท่านดำรงตำแหน่งเจ้ากรมแผนที่ทหาร

พลโทสุรพล: "หน้าที่หลักๆ ของผมก็คือ ควบคุมบังคับบัญชาการ

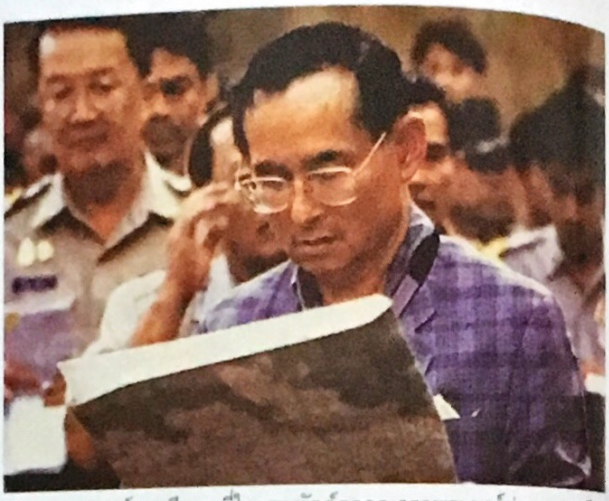

ต่างๆ พระองค์ทรงมีแผนที่ในพระหัตถ์ตลอดเวลาพระองค์ท่านฯ ทรงมีกุศโลบายในการใช้แผนที่เพื่อที่จะได้ทรงรับรู้เรื่องราวของประชาชนในชนบท เช่น บางครั้งพระองค์จะมีรับสั่งถามพลกนิกรอย่างห่วงใยว่า "ในหมู่บ้านนี้มีห้วยน้ำหรือไม่ ชื่อว่าอะไร" ซึ่งถ้าผู้ที่ตามเสด็จฯ ทูลตอบ ท่านจะทรงนิ่งเฉย แล้วจะทรงมีรับสั่งถามอีกครั้ง เพื่อให้ชาวบ้านเป็นผู้ตอบซึ่งจะเป็นที่รู้กันในหมู่พวกที่ตามเสด็จฯ ว่า หากพระองค์ท่านมีกระแสราชดำรัสกับพลกนิกรโดยตรง พวกเราห้ามตอบคำถามนั้นเด็ดขาด"

ความประทับใจในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระองค์ท่าน

พลโทสุรพล: "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ฯ ทรงมีความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ของราษฎรของพระองค์ท่านเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะประชาชนในชนบทถิ่นทุรกันดาร พระองค์ทรงเป็นพระประมุขที่ทรงเสียสละและมุ่งมั่นในการทรงงาน เพื่อประโยชน์สุขของทวยราษฎร์ จะเสด็จพระราชดำเนินไปทุกถิ่นที่โดยไม่ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยพระวรกาย ไม่ว่าจะเป็นการทรงงานในภูมิประเทศที่เป็นป่าเขา ท่ามกลางสายฝน หรือแสงแดดที่ร้อนแรงจนพระเสโทท่วมพระวรกายก็ตาม"

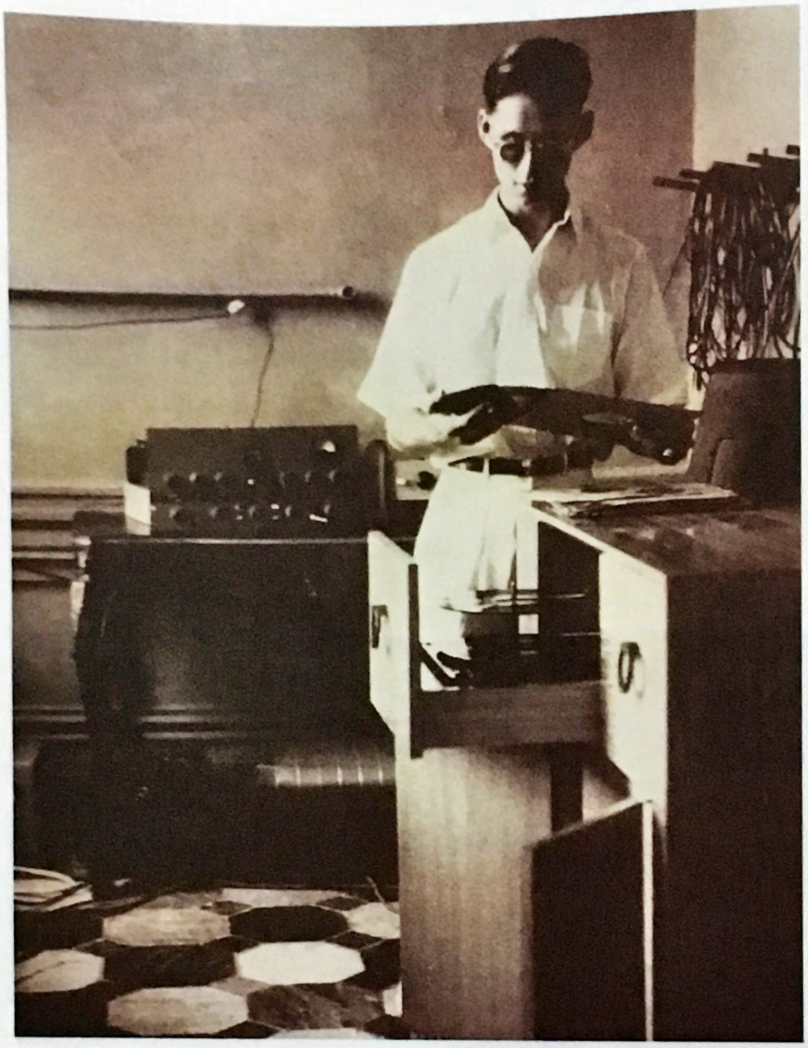

> “ทุกวันนี้ทำงานดีอยู่แล้วแต่ต้องพยายามทำให้ดีกว่านี้ คนเราไม่ควรหยุดอยู่กับที่”

พระราชดำรัสประโยคนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานให้แก่คุณ ‘สุรพล โทณะวณิก’ ศิลปินแห่งชาติ ปี 2540

“ผมถือว่าเป็นความประทับใจและซาบซึ้งที่สุดในชีวิต ที่ผมได้เข้าเฝ้าฯ พระองค์ท่าน ไม่เคยคาดคิดมาก่อน เพราะอย่างที่รู้ว่าผมเป็นแค่เด็กกำพร้า และเด็กเร่ร่อนไม่มีที่อยู่ชีวิตมาถึงทุกวันนี้ได้ก็ถือว่าโชคชะตายังดี

ตลอดชีวิตของผมกับการเป็นนักแต่งเพลง ผมเคยได้รับรางวัลพระราชทานแผ่นเสียงทองคำ 6 รางวัล จากเพลง ‘ใครหนอ’ 2 รางวัล คือคำร้องและทำนอง ทำให้คุณ ‘สวลี ผกาพันธุ์’ ได้รับพระราชทานแผ่นเสียงทองคำจากการขับร้องในเพลงนี้ด้วย ได้จากเพลง ‘เพชรตัดเพชร’ 2 รางวัล เพลง ‘ลมรัก’ 2 รางวัล จากการประกวดทั้งหมด 3 ครั้ง รางวัลตุ๊กตาทองมหาชน 1 รางวัล และแต่งเพลง ‘ในโลกแห่งความฝัน’ ‘คุณสุเทพ วงศ์กำแหง’ เป็นผู้ขับร้อง ได้รับพระราชทานแผ่นเสียงทองคำ ล่าสุดได้รับคัดเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติปี 2540 สาขาศิลปะการแสดง นั่นคือ สิ่งที่สร้างคุณค่าให้กับชีวิตของผมมาก

แต่ที่ประทับใจและซาบซึ้งคงเป็นตอนที่ได้รางวัลแผ่นเสียงทองคำ จากเพลง ‘ใครหนอ’ ผมทราบข่าวจากวิทยุดีใจมาก และได้ทราบว่าได้รับจากพระองค์ท่านด้วย จำได้ว่ารับที่สวนลุมฯ ผมได้รับรางวัลจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ วันนั้นพระองค์ท่านเสด็จฯ มาพร้อมกับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทั้งสองพระองค์ประทับอยู่ที่แท่นสูง ผมจำความรู้สึกตอนนั้นได้ดีว่าตื่นเต้นมาก นั่งอยู่ข้างล่างยังตัวสั่น พอโฆษกประกาศชื่อว่า ‘คุณสุรพล โทณะวณิก ได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำ ผู้ประพันธ์เพลงและทำนองเพลง ใครหนอ’ เพื่อนข้างๆ ต้องสะกิดว่าเขาเรียกชื่อคุณแล้ว ผมก็เดินขึ้นไปรับที่พระองค์ท่านประทับอยู่ กลัวว่าจะทำผิดแต่ก็ผ่านมาได้ด้วยดี

และหลังจากที่ได้รับรางวัลแล้ว พวกที่ได้รับรางวัลก็มายืนส่งเสด็จทั้งสองพระองค์ รวมทั้งผมด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯ มายืนตรงหน้าผมแล้วมีพระดำรัสกับผมว่า “ทุกวันนี้ทำงานดีอยู่แล้ว แต่ต้องพยายามทำให้ดีกว่านี้ คนเราไม่ควรหยุดอยู่กับที่” ผมยังจำพระราชดำรัสประโยคนี้มาตลอดชีวิตและปฏิบัติมาโดยตลอด

เมื่อเวลาท้อแท้ก็นึกถึงพระองค์ท่านขึ้นมาทันที ก็จะทำให้มีความมั่นใจและมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

ผมถือว่าคนที่มาจากดินอย่างตัวผม ได้รับพระมหากรุณาธิคุณขนาดนี้ก็ถือว่าเป็นมิ่งมงคลในชีวิตแล้ว ทั้งที่ผมเป็นเพียงจุดย่อยๆ ของประเทศไทย ผมจะจำไว้ตลอดชีวิต”

สุรพล โทณะวณิก

ศิลปินแห่งชาติ ปี 2540

อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

หนึ่งในศิลปินภาพเขียนที่ได้มีโอกาสร่วมแสดงฝีมือในภาพประกอบบทพระราชนิพนธ์เรื่อง "พระมหาชนก"

ในการเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ครั้งแรก พระองค์ทรงถามว่าใครเป็นคนเขียนรูปที่พระพุทธประทีปที่ลอนดอน เมื่อผมยกมือขึ้นพระองค์ท่านก็ตรัสว่า "เป็นงานเขียนที่ดีมาก" ในคำชมของพระองค์ท่านทำให้ผมรู้สึกปลาบปลื้มใจเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งที่ผมและน้องๆ เหน็ดเหนื่อยพยายามสร้างกันมาถึง 4 ปี เป็นสิ่งที่ไม่ได้อยู่นอกสายพระเนตรของพระองค์เลย

เมื่อได้ถวายการรับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาท ผมรู้สึกมีความสุข และด้วยความที่พระองค์ทรงมีพระอัจฉริยภาพอย่างยิ่งในงานศิลปะ ทรงให้ความเป็นกันเองและทรงมีจิตวิทยาที่ยอดเยี่ยมในการติชมงานเป็นอย่างยิ่ง พระองค์ทรงรับสั่งเสมอว่า "หนังสือท่านจะมีค่าขึ้นก็เพราะว่ามีรูปเขียนของพวกเรา รูปเขียนมีส่วนสำคัญยิ่งในหนังสือของเรา" คำตรัสนี้ทำให้ผมรู้สึกได้ว่าพระองค์ให้เกียรติต่อคนเขียนรูปมาก

บรรยากาศในการทำงานเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความประทับใจมิรู้ลืม พระองค์ทรงมีอารมณ์ขันให้ความเป็นกันเองกับผู้ร่วมงานอย่างมาก แม้บางงานที่ต้องมีการแก้ไข แต่พระองค์ก็ทรงเข้าใจถึงอารมณ์ของศิลปินอย่างพวกเราทรงใช้วิธีตำหนิแบบบัวไม่ให้ช้ำ ทรงถ่อมพระองค์อยู่ตลอดเวลา

พระองค์ทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านศิลปะเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นในแง่ขององค์ประกอบศิลป์ การวางองค์ประกอบของภาพหรือหรือองค์ประกอบสี เช่น ภาพบางภาพพระองค์อยากให้ออกมาเบลอๆ บางภาพอยากให้คงไว้ พระองค์ทรงตรวจงานเขียนด้วยความละเอียดอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

แนวทางการปฏิบัติที่ได้รับแบบอย่างมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สำหรับตัวผมนั้นคือ ความมุ่งมั่นในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความขยันหุ่มเทให้กับสิ่งนั้นอย่างจริงจัง เพราะการทำงานในแต่ละครั้งพระองค์ทรงทุ่มเทพระวรกายในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งผมยึดถือปฏิบัติมากับตัวเองเสมอมา นอกจากนี้พระองค์ทรงเมตตาพระราชทานเงินให้ผมและศิลปินทุกคนที่ร่วมงานนี้ คนละสามหมื่นบาทต่อเดือนในระยะเวลา 8 เดือนที่ต้องเขียนรูปเพราะพระองค์เห็นว่าพวกเรายังต้องหาเลี้ยงชีวิตหาเลี้ยงครอบครัว และยังให้ศิลปินและครอบครัว